

Internationaal Platform tegen de Straffeloosheid:

Ríos Montt schuldig verklaard aan genocide en misdaden tegen de menselijkheid Persbericht

Dit historische vonnis is uitgesproken op een moment dat de strijd voor gerechtigheid zwart gemaakt wordt, evenals diegenen die dit recht zo moedig hebben gerespecteerd, bevorderd en beschermd

Gisteren, vrijdag 10 mei, heeft het Tribunaal A voor zaken met verhoogd risico, bepaald dat in Guatemala genocide en misdaden tegen de menselijkheid zijn gepleegd tegen de Maya Ixil bevolking, onder verantwoordelijkheid van Ríos Montt. Deze voormalige dictator en legerleider werd gisteren veroordeeld tot 80 jaar gevangenisstraf, en is daarmee het eerste staatshoofd dat door een nationaal tribunaal veroordeeld is voor genocide.

De uitspraak betekent, na vele jaren van vasthoudendheid en vele politieke en juridische obstakels, dat het recht van de slachtoffers op gerechtigheid voor de massieve en grove mensenrechtenschendingen, eindelijk werkelijkheid wordt. Tijdens de hoorzittingen, die belangstelling en discussie opgewekt hebben in de Guatemalteekse samenleving, hebben meer dan 100 Maya Ixil getuigen verteld over de slachtingen, martelingen en het systematische seksuele geweld waarvan zij en hun familieleden slachtoffer werden, in een context van structureel racisme. Het vonnis dat gisteren uitgesproken is, voldoet hiermee aan het verzoek dat Benjamín Jerónimo, voorzitter van de Asociación por la Justicia y Reconciliación (AJR - een van de partijen in het proces), die de rechtbank verzocht om recht te spreken “opdat de vermoorde slachtoffers en de overlevenden weer rust vinden, opdat ze weer nieuw vertrouwen krijgen in de autoriteiten. (...)”

Het vonnis geeft blijk van de bereidheid en capaciteit van het Openbaar Ministerie en de rechtbank om te onderzoeken, analyseren en vervolgens te beslissen op basis van objectieve informatie, en volgens de geldende wetten. Dit alles ondanks zware druk vanuit de media, en de verschillende leemtes en structurele problemen die op politiek en wettelijk niveau aanwezig zijn en een zware stempel drukten op het proces. Daarom is dit vonnis een mijlpaal, dat aangeeft hoe het justitie apparaat een instrument kan zijn om het vertrouwen van de bevolking in de staat – die verantwoordelijk is voor het bestrijden van geweld, polarisatie en conflicten – terug te winnen. Het Platform tegen de Straffeloosheid deelt daarom de mening van de Rechtbank, die aagaf dat “om van vrede in Guatemala te kunnen spreken, moet er eerst gerechtigheid zijn”, want “de toepassing van het recht is er om de slachtoffers te ondersteunen, maar helpt daarnaast om de rechtsstaat in ons land te versterken”.

Ten slotte benadrukt het Platform dat deze uitspraak nog niet definitief is, en dat er nog vele obstakels op de loer liggen. Er zijn nog verschillende procedurele fases die doorlopen moeten worden. Daarom roept het Platform alle partijen in het proces op om gedurende de nu volgende fases de onafhankelijkheid van de gerechtelijke macht te respecteren, en de rechters om beslissingen te nemen conform de geldende wetten en procedures. Vanwege het grote sociale belang van deze rechtszaak is het extra belangrijk dat het democratische principe van de scheiding der machten in acht wordt genomen. Daarom is het cruciaal dat de regering en het Congres het werk van het Tribunaal steunen, de gerechtelijke beslissingen respecteren die in deze zaak genomen worden, en de bevolking oproepen om op verantwoordelijke wijze en met respect voor de democratie om te gaan met de gerechtelijke beslissingen. Alleen zo kunnen waarheid en gerechtigheid steunpilaren worden van een nieuwe samenleving, die het mogelijk maakt om de factoren die het conflict veroorzaakt hebben, en die ook nu nog geweld en straffeloosheid blijven veroorzaken, te boven te komen.

De rol van de internationale gemeenschap om het proces op dit cruciale moment te blijven bewaken en vergezellen kan niet onderschat worden, juist in deze fase waarin er veel gevaren op de loer liggen. Het Platform betreurt dan

ook de op handen zijnde sluiting van de Nederlandse ambassade, en doet een appel op de Nederlandse politiek om haar historische betrokkenheid bij de bestrijding van straffeloosheid in Guatemala en de zoektocht naar recht voor de slachtoffers op een verantwoorde en serieuze wijze vorm te blijven geven.

Voor meer informatie: Marlies Stappers, directeur Impunity Watch en coordinator van het Guatemala Platform: marlies.stappers@impunitywatch.org of 06-13639465